له ساڵیادی کۆچی کەمانچەژەنی پەنجەزێڕین موجتەبای میرزادە

سـاڵی حـەفـتـاكـان لە ژێركـاریگەری نەغـمـەی ئەو هونەرمـەندە پایەبەرزەدا، كە هەست و هۆشی بۆ لای خۆی ڕاپێچ كـردبووم، لە ڕۆژنامـەی (هاوكـاری)دا نووسـینێكم بەم ناونشانەی خوارەوە:

(مـۆسـیـقـاژەنی كـورد سـەربازێكی نەناسـراوە) بڵاوكـردەوە، كـورتەی ئەونووسـینەم: كـە نووسـەری برا- مـەحـمـود زامـدار-یش دەزانێت، بیـریان چووبوو ناوی نووسـەری ئەو وتارە (واتە ناوی من) لە تەكـیـا دابنێن! باسی لە بلیمەتی هونەرمەند (میرزادە) دەكرد، هەرچەندە مخابن ئەو كاتە ناوی ئەو نەمرەم نەدەزانی، باسی ئەوەم دەكـرد كـە (حەسـەن زیرەك) كـاتێك لە ئێزگـەی كـوردی بەغدا، گۆرانی تۆماركرد جیـاوازییەكی ئەوتۆی لە ڕووی هونەرییـەوە، لەگـەڵ گـۆرانیـبـێـژانی بۆ نموونە وەك: (ئەحمەدی شێخاڵی)دا، كە ئەو كاتە لەو ئێزگەیەدا كاریا دەكـرد نەبوو، كـاتێـك حـەسـەن زیرەك ناوی دایەوەو بوو بەم هونەرمـەندە پایەبەرزەی ئەمرۆمـان، ئەوكـات بوو، كە كـەمـانچـەژەنی پەنجـەشـیـرین و پەنجـە سـیـحـراوی (میرزادە)ی ناسی و گۆرانییەكانی (نەوروز، كرماشان شـاری شیـرینم، چارۆگە هەولێری، ئەرێ بەناز..... و) دەیان گۆرانی دیكە، كـە میـرزادە بەو پەنجە ناسكانەی، ئەو پەنجـانەی گـوڵ و ڕاوی هەنگوینیـان لێـدەباری، مـوزیكی ئەو گـۆرانیـانەی بۆ زیرەك ڕازاندنەوەو ئاوازەكانی شیرینتركردن، لەوەی كە هەبوون، ئاوازەكانی بۆ زیرەك، ڕازاوەو هونەر ئامێزتر كردن.

خـۆشـبـەخـتـانە ئەمـسـاڵ لە بەرنامـەیەك زیاتری

وریا ئەحمەد

تەلەفزیۆنەکانی خۆماندا، کە هەر بە بۆنەی ساڵیادی کۆچی، هونەرمەندی شاری کرماشان و هەموو کورد، میرزادە ئامادەکرابوون، گوێبیست بووم: (میرزادە هەر لە سەردەمی منداڵییەوە بەهرەیەکی گەورەی هەبووە، کەچی ئامێری موزیک نەبووە، ئەم کارە وای لێکردووە وەک زۆر لە هونەرمەندانی دی، پەنابباتە بەر سەلیقەی منداڵی خۆی، بەڵکو بتوانێت بەهرەکەی پێ دامرکێنێت و نەختێ هەست بە حەسانەوەو ئارامی ناخ بکات، ئەوەتا ئامێری موزیکی لە گوێزان دروست کردووە، موزیک لای هەندێ کەس عیشقەو ناتوانێت دەستبەرداری بێت، میرزادە جاری یەکەم دەستی داوەتە ئامێری (سەنتوور) و چەندین شەو نەنووستووە تا کەمێ فێری ژەنینی بووە، دواتر لە دۆستێکی باوکی نەختێک فێری سەرەتاکانی ژەنینی ئامێری (ڤیۆلین- کەمانچە) بووە، بۆیە باوکی کەمانچەیەکی بۆ دەکرێت و لە ماوەی پێنج مانگدا، لەسەر شانۆی قوتابخانەکەی دەوەستێت و ئامێری ڤیۆلین بۆ برادەرانی خۆی، هاوپۆلانی دەژەنێت! باوکی گەلێ جاران بەتایبەتی ئەوجارانەی لێی عادزبووە کەمانچەکەی لێ شاردۆتەوەو ئەم کارش بۆتە هۆی نیگەرانی میرزادە، دواتر لە (تاران) لای مامۆستایەک، نۆتە و تیۆری موزیک دەخوێنێت، بەڵام دیارە ئەو مامۆستایە (وەک میرزادە خۆی باسی کردووە) زۆر لەسەر خۆو میرزادەش بۆ فێربوون بە پەلەبووە، بۆیە هەرزوو ئەو مامۆستایەی جێ هێشتووە.

میرزادە بەهۆی گۆڤاری هەفتانەی (موزیک ئێران)ەوە، کە هەر ژمارەی نۆتی گۆرانییەکی بلاوکردۆتەوە، بە بەراوردکردنی نۆتی ئەو گۆرانییە لەگەڵ کاسێتی ئەو گۆرانییەدا، خۆی فێری خوێندنەوەی نۆتی موزیک کردووە.

کاک (محەمەدی کەمانگەر) کە خەڵکی شاری کرماشانەو هەر لە قۆناغی سەرەتاییشەوە، هاوپۆلی میرزادە بووە دەڵێت: (لە پۆلی شەشەمی سەرەتاییدا هەفتەی ڕۆژێک مامۆستا (خان بابا خانی خوسرەوانی) دەرسی موزیکی پێمان دەدا، لە قۆناغی ناوەندیش میرزادە ڤیۆلینی لێ دەدا، ئەوەندە هەیە ئەوکات زۆر خولیای موزیکی کوردی نەبوو، ئاوازی کوردیشی چاک نەدەناسی! بەڵام ساڵی (١٩٦٢) کاتێک زیرەک لە (تاران)ەوە بۆ (کرماشان) گواستراوەتەوە میرزادە

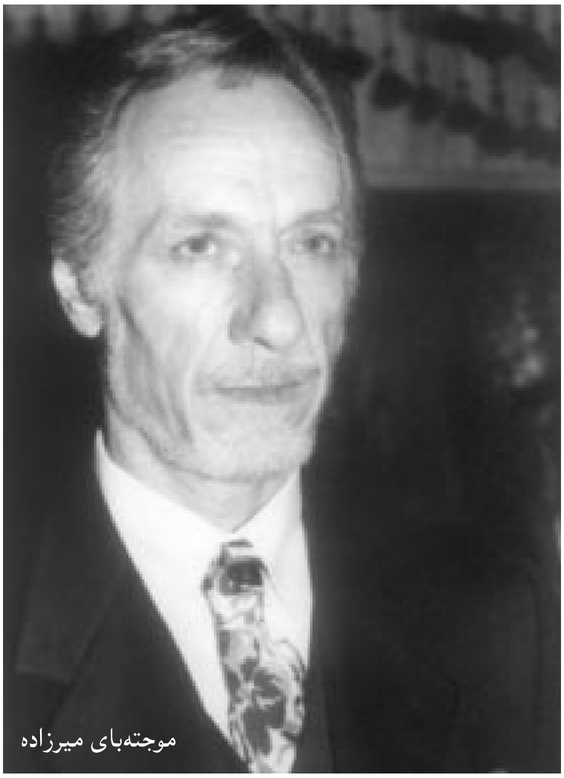
موجتەبای میرزادە

تیپێکی موزیکی لە ڕایۆی کرماشان پێک هێنا، هەردوو هونەرمەندی نەمر (میرزادە) و (زیرەک) زۆر لە یەکتری دەگەیشتن و دواتر میرزادە شەو و ڕۆژ، لەگەڵ ئاوازەکانی زیرەکدا ئاوێتە بووبوو، هەر ئەوکاتەش بوو، زیرەک میرزادەی بەرەو دنیای موزیکی کوردی هێنا، ئەوکاتە لە تاران سێ ئۆرکسترای موزیک هەبوون:

١- مستەفای خوسرەوی بەسەرپەرشتی (نەقیسە).

٢- فارابی بەسەرپەرشتی (حەنانە).

٣- باربود بەسەرپەرشتی (فەرەیدوونی ناز).

میرزادە لە چاوپێکەوتنێکی زووتری تەلەفزیۆنیدا گوتبووی: (باشترین شانس بۆ من ئەوەبوو، ماوەیەک بە یەکەوە (لە ئێزگەی کرماشان) لەگەڵ (زیرەک)دا کاربکەین! هەروەها گوتبووی: زۆر بەزەحمەت و دەردەسەری توانیم فێری نووسین و خوێندنەوەی نۆتی موزیکی بم دواتر گوتبووی: من بە دڵ کوردم و هەموو موزیک و ئەوانەیشم کوردین! کاتێک بۆ پەیداکردنی بژێوی ژیان موزیکی فارسیم لەگەڵ هونەرمەندانی وەک: شەجەریان، گوڵپایگانی، هایدە، موعین، مەهەستی... دەژەند، چونکە مخابن ئەو وەختە موزیکی کوردی بژێوی

بۆ هونەرمەند دەستەبەر نەدەکرد! ئەو هونەرمەندانە دەیانگوت: موزیکی تۆ کوردییە، کێوییە، مل بۆ هیچ ڕێساو تیۆرییەکی موزیک کەچ ناکات!؟ ڕاستیان دەکرد، چونکە کەمانەکەی من کوردی دەدوا!)

بۆیە من ڕام وایە بۆ هونەرمەند یەکەم جار (بەهرە) گرنگە، بەهرە ئەگەر لە کەسێکدا ڕەنگدانەوەی بوو، وەک (تۆو) وایە هەروەک چۆن تۆیەکە لەکاتی ڕووانددا پێویستی بە (خاک + ئاو + ڕووناکی... تاد) هەیە، بەهرەکەش گەر بوو، بۆ نەشونما و بەرەوپێشچوونی، پێویستی بە (خوێندن + شەونخوونی + بەردەوامی + پرۆڤەکردن.... تاد) هەیە!

بەهرەی میرزادە تۆوێکی نایاب بوو، بەڵام ئەو شتانەی لەسەرەوە باسم کردن کە بۆ بەرەو پێشبردنی بەهرە گرنگن، مخابن بۆ ئەو هونەرمەندەو دەیان هونەرمەندی بەهرەداری دیکەی خۆمان، دیسان مخابن مەیسەر نەبوون، چونکە بەهرەکەی میرزادە بەهرەیەکی ئاسایی نەبوو، بەڵکو بەهرەیەک بوو هیچ کۆسپ و تەگەرەو بەربەستێک، نەیدەتوانی ڕێگەی پێ بگرێت و تووشی سڵەمینەوەی بکات! بۆیە وزەو تینی لەبن نەهاتووی بەهرەکەی ئەو نەمرە، دانی بەبوونی ئەو شتانە دانەدەنا کە دەهاتنە سەر ڕێگەی بەرەو پێشچوونی، هەموویانی بڕکردو ڕۆژدوای ڕۆژیش بەرەو پێشتر هەنگاوی دەنا!

بیرمە کۆتایی شەستەکان، هونەرمەند (ئەنوەر قەرەداخی- ئەوکاتە وەک موزیکژەن لە کوردستانی خۆمان ناوداربوو) لەلایەن هونەرمەندانی تیپی مۆسیقای باواجی کۆیەوە، بۆ کۆیە داوەت کرابوو، منیش کە جارێ هێشتا قوتابی بووم و تازە دەستم دابووە موزیک، بەڵام لە هەموو سەیرانەکانی چناڕۆک و حەمامۆک، کە بە بۆنەی هاتنی هونەرمەند مامۆستا ئەنوەرەوە دەکران ئامادەبووم، ئەوکاتە بەزۆری موزیکی گۆرانییەکانی گۆرانیبێژی ناودار (کەلسووم)مان دەژەند! دیارە ئەوکات وەک ئەمڕۆ نەبوو، موزیک و بەرهەمی هونەری خۆمان بە پەنجەکانی دەست دەژمێردران و ئەوانەی هەشبوون بەداخەوە کرچ و کاڵ بوون! کاتێکیش ئامادەبوونی ئەو کۆڕ و کۆبوونەوە هونەریانە داوای ژەنینی بەرهەمی کوردییان لێدەکردین، بیرمە چەند گۆرانییەکی نەمر (زیرەک)مان دەژەند، وەک گۆرانی (لۆرکێ و لۆرکێ) کە لەلایەن میرزادەوە موزیکیان بۆ ئامادەکرابوو! بیرمە زۆرمان بە لاوە سەیربوو کە موزیکی ئەو گۆرانییانە کۆپی گوتنەکان نەبوون!

– چونکە ئەوکات واباو بوو-، مەبەستمە بڵێم جارێ هێشتا نە (تیپی مۆسیقای سلێمانی) و نە (تیپی مۆسیقای باواجی- کۆیە) و نە هیچ تیپێکی دیکەی لای خۆمان، نە لە ڕادیۆ نە لە تەلەفزیۆنیشدا هێشتا بەرهەمی گۆرانی و موزیکمان بە تۆمارنەگەیاندبوو، من پێ لەو ڕاستییە دەنێم و ڕاشکاوانە دەڵێم: ئامادەکردنی موزیکی لەو جۆرە، واتە موزیکی پێشەکی گۆرانی کە جیاوازی هەبێت لەگەڵ ئاوازی گۆرانییەکەدا، بەش بەحاڵی خۆم لە هونەرمەندی پایەبەرز میرزادەوە فێری بووم! شایانی باسە پارەکە بۆ یەکەم جار بە دیداری ئەو هونەرمەندە پایەبەرزە شاد بووم و چەند ڕۆژێک لە تەک یەکتریدا لە ناو هۆڵی فێستیڤاڵی (موزیک) کە ئینستیوتی کەلەپووری کورد، لە سلێمانی سازی دابوو دانیشتین، کاتێک هەردووکمان بە سوپاسەوە بۆ ئەو فێستیڤاڵە داوەت کرابووین، لە یادی کۆچەکەیدا پارساڵ میرزادەم بەکێوی دووەمی (بێستوون)ی شاری کرماشان شوبهاند، ئەمڕۆش نەک هەر خەڵکی شاری کرماشان، بگرە تەواوی کوردان لە هەر کوێیەک هەن، بۆیان هەیە لافی ئەوە لێبدەن و شانازی بەخۆوە بکەن کە کەمانچەژەنێکی بلیمەت و پەنجەزێڕین و ئەرەنجمەنتێکی بەتوانای وەک(میرزادە)یان هەبووە، میرزادە لە تاران عاشقی کچێک دەبێت و دەیکاتە هاوسەر و (٤٠) ساڵ ژیانی لەگەڵدا بەسەردەبات.

میرزادەی نەمر ڕۆژی (١٨)ی تەمووزی ساڵی (٢٠٠٥) بە وەستانی کتوپڕی دڵ بۆ دواجار ماڵئاوایی لێ کردین.

٢٠٠٦/٧/٢٥